

Περιβαλλοντική Πολιτική και Εκπαίδευση

Ενότητα 12: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση II

Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση II

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.
2. Προσχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.
3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο.

Σκοποί ενότητας

- Γνώση της έννοιας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, των στόχων της και του περιεχομένου της.
- Γνωριμία με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην προσχολική αγωγή.
- Γνωριμία με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Τι είναι Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; (1/3)

- Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) είναι μια διαδικασία που επιχειρεί κατ αρχήν να ανιχνεύσει τα λάθη στην συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον, να τα αναδείξει και στη συνέχεια μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις (ολιστικές, συστημικές, διεπιστημονικές) και παιδαγωγικές μεθόδους να τα διορθώσει και να ενσταλάξει στο (συν.)

Τι είναι Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; (2/3)

- (συν.) άτομο αξίες, στάσεις και συμπεριφορές συμβατές προς το περιβάλλον καθιστώντας το υπεύθυνο και ενεργό περί τα περιβαλλοντικά θέματα πολίτη.
- Υπό αυτή την έννοια η ΠΕ συνιστά μακροπρόθεσμα το αποτελεσματικότερο μέσο άσκησης της Περιβαλλοντικής Πολιτικής καθόσον (συν.)

Τι είναι Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; (3/3)

- (συν.) απευθύνεται στον κύριο αίτιο των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τον άνθρωπο, του οποίου τη νοοτροπία, στάση και συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον επιχειρεί να μεταβάλλει.
- Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία οφείλει να απευθύνεται σε όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, να είναι συνεχής και επιστημονικά τεκμηριωμένη.

Στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (1/5)

Οι γενικοί στόχοι της ΠΕ στα προγράμματα των διαφόρων βαθμίδων εκπαίδευσης μπορούν να καθοριστούν ως εξής:

1. Αναγνώριση ότι ο κόσμος και βιοτικές συνθήκες του ανθρώπου είναι πεπεραμένες.
2. Το "φυσικό περιβάλλον" του ανθρώπου (έδαφος, νερό, αέρας, κλίμα, ανάγλυφο, φυτά και ζώα) αποτελεί το "νοικοκυριό της φύσης", το οποίο μπορεί να ζημιωθεί ή να καταστραφεί από ανθρώπινες επεμβάσεις.

Στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (2/5)

3. Μέσα από την πληθυσμιακή αύξηση και την οικονομική ανάπτυξη γίνονται ορατά τα όρια της φορτισιμότητας της φύσης.
4. Οι πρώτες ύλες, δηλ. η βάση της οικονομίας και της προσφοράς ενέργειας, δεν μπορούν να αυξηθούν κατά βούληση.
5. Η ανάπτυξη και η χρήση των Τεχνολογιών που ε-πιβαρύνουν το περιβάλλον έχουν προκαλέσει σε επικίνδυνο βαθμό περιβαλλοντικές ζημιές (νερό, έδαφος, ρύπανση του αέρα, θόρυβος).

Στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (3/5)

6. Η "περιβαλλοντική κρίση" προκαλεί συνειδητή επανεκτίμηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.
7. Η βιομηχανική ανάπτυξη στις βιομηχανικές χώρες πρέπει να βλέπεται σε στενή εξάρτηση με την ανάπτυξη και τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών.
8. Είναι απαραίτητο να συμμετάσχει κανείς ενεργά στην συζήτηση και στην αναζήτηση λύσεων στα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (4/5)

9. Υπάρχει παγκόσμια αλληλεξάρτηση μεταξύ αποθεμάτων πρώτων υλών, πληθυσμού, παραγωγής μέσω διατροφής, βιομηχανικής παραγωγής και ρύπανσης του περιβάλλοντος και πρέπει να επιτευχθεί μια παγκόσμια ισορροπία.
10. Δεν είναι απαραίτητες μόνο οι εθνικές και διεθνείς νομοθετικές ρυθμίσεις και συμφωνίες για την μέριμνα της ανθρώπινης ύπαρξης, αλλά πρέπει επίσης να επιδιωχθούν μια περιβαλλοντική ηθική, νέες αξίες και νόρμες συμπεριφοράς σε σχέση προς (συν.)

Στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (5/5)

10.(συν.) την ατομική ελευθερία και τις συνολικές κοινωνικές ανάγκες.

11.Η προστασία του περιβάλλοντος και η ΠΕ είναι έκφραση ανθρώπινης συνείδησης, προάγουν την κοινωνική αλληλεγγύη και έτσι υπηρετούν την εθνική και διεθνή ειρήνη.

Διάσκεψη της Τιφλίδας (1/3)

- Μετά από υπόδειξη του πρώτου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου του ΟΗΕ, τον Οκτώβριο του 1977 η UNESCO οργάνωσε στην Τιφλίδα ένα διεθνές συνέδριο για την ΠΕ.
- Σ' αυτό συμμετείχαν 68 κράτη και 30 διεθνείς οργανισμοί.

Διάσκεψη της Τιφλίδας (2/3)

Στη Διάσκεψη αυτή προσδιορίστηκε η ΠΕ ως η διαδικασία εκείνη που αποσκοπεί να βοηθήσει το άτομο:

- Να κατανοήσει το περιβάλλον στην ολότητά του.
- Να ευαισθητοποιηθεί στα περιβαλλοντικά θέματα.
- Να αποκτήσει γνώσεις για το περιβάλλον, τις λειτουργίες και τα προβλήματά του.

Διάσκεψη της Τιφλίδας (3/3)

Στη Διάσκεψη αυτή προσδιορίστηκε η ΠΕ ως η διαδικασία εκείνη που αποσκοπεί να βοηθήσει το άτομο:

- Να αποκτήσει δεξιότητες και ικανότητες για την κατανόηση και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Να καλλιεργήσει περιβαλλοντικό ήθος και να μεταβάλλει στάση, συμπεριφορά και νοοτροπία.
- Να συμμετέχει ενεργά σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προσχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Προσχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (1/3)

- Ήδη κατά την διάρκεια της ανατροφής του μικρού παιδιού στην οικογένεια, στο παιδικό σταθμό και το Νηπιαγωγείο μπορεί να γίνει στο παιδί συνειδητό το περιβάλλον του με αρκετή επιτυχία.
- Είναι αυτονόητο ότι αυτό θα συμβεί με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την ηλικία του: μέσα από το παιχνίδι και την λεκτική κατανόηση.

Προσχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (2/3)

- Πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα παραδείγματα από την άμεση και καθημερινή περιοχή εμπειριών του μικρού παιδιού, πχ τάισμα των πουλιών τον χειμώνα, χειρισμός των οικιακών απορριμμάτων, προστασία από υπερβολικό θόρυβο.
- Κατάλληλα εικονογραφημένα βιβλία και θεματολογία παιχνιδιού, ζωγραφική και κατασκευές για την παρουσίαση επιμέρους τομέων του περιβάλλοντος βοηθούν αρκετά.

Προσχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (3/3)

- Σημαντικό θα ήταν εδώ η παρουσίαση ενός αρνητικού καταλόγου από τρόπους συμπεριφοράς, τους οποίους οι γονείς και οι εκπαιδευτές οφείλουν να αποφεύγουν στα πλαίσια της κατευθυνόμενης ΠΕ των παιδιών τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (1/11)

- Σ' αυτή την βαθμίδα εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα σημαντικές οι προσπάθειες των διδασκάλων για την επιτυχία της περαιτέρω ΠΕ.
- Εδώ πρέπει να τεθούν οι βάσεις για μια σωστή συμπεριφορά απέναντι στην φύση και μέσα από αυτές να διαμορφωθεί αργότερα μια ενσυνείδητη περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (2/11)

- Σ' αυτή την φάση οι προσπάθειες καταγίνονται βασικά στο να κατευθύνουν και να βελτιώσουν στην σωστή κατεύθυνση την προϊούσα σχέση του παιδιού προς τους ζώντες οργανισμούς, όπως π.χ. να αναπτύξουν το αίσθημα για την ομορφιά της Φύσης και των δημιουργημάτων της και μέσα από αυτό να παροχετευθεί η κατανόηση για την αναγκαία φροντίδα και τον απαιτούμενο σεβασμό απέναντι στα φυτά και τα ζώα.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (3/11)

- Ο ανώτερος στόχος σ' αυτή την ηλικία θα πρέπει να είναι, να δημιουργηθεί στο παιδί η παράσταση ότι "όλα είναι ζωή που απαιτούν σεβασμό" και ότι ο άνθρωπος καλείται να προσέχει, να αγαπά και να προστατεύει τα στοιχεία της φύσης, ή με άλλα λόγια το δημιούργημα του Θεού. Αυτός ο στόχος είναι εύκολο να τεθεί, αλλά μόνο με μεγάλη και διδακτική ικανότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (4/11)

- Οπωσδήποτε όμως μπορεί κανείς με την αξιοποίηση των αταβιστιστών προδιαθέσεων, που ενυπάρχουν στους περισ-σότερους ανθρώπους, να ενθουσιάσει τα παιδιά πολύ περισσότερο με το κυνήγι και την σύλληψη ζώων παρά με προστατευτικά μέσα.
- Οι ακόλουθες αρχές θα μπορούσαν να ληφθούν υπ' όψη:

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (5/11)

- Η προσοχή και ο σεβασμός απέναντι στη φύση μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την αφύπνιση της αγάπης για τα δημιουργήματα της, τα οποία όμως από την πλευρά τους προϋποθέτουν ένα ελάχιστο αντι-στοίχων φυσιοδιφικών γνώσεων.
- Η φυσιοδιφική αυτή γνώση στην σημερινή βιομηχανική κοινωνία βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (6/11)

- Οι γονείς σαν μεταδότες φυσιοδιφικών γνώσεων αποτυγχάνουν σχεδόν πλήρως, διότι σπάνια τις κατέχουν οι ίδιοι. Κατά συνέπεια η αποστολή του σχολείου είναι αφ' ενός μεγαλύτερη και αφετέρου δυσκολότερη:
- Ο δάσκαλος του σχολείου μιας μεγαλούπολης πρέπει να ξοδέψει πολύ περισσότερο χρόνο και κόπο για την ζωντανή διαμόρφωση ενός ειδικού μαθήματος, από ότι ο δάσκαλος στο χωριό, ο οποίος μπορεί να οικοδομεί πάνω στις καθημερινές αντιλήψεις των μαθητών του και να προμηθεύεται ζωντανά αντικείμενα για το μάθημα.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (7/11)

- Αυτό ακριβώς όμως είναι και το αποφασιστικότερο στην μικρή ηλικία. Τα παιδιά αυτής της βαθμίδας προσλαμβάνουν μόνο στιγμιαίες εικόνες και δεν είναι ακόμη σε θέση να αναγνωρίσουν τις αλληλεξαρτήσεις. Με ακόμα πιεστικότερη διδασκαλία δεν θα μπορούσε κανείς να επιτύχει μια σωστή στάση απέναντι στη φύση. Η προσωπική αντίληψη, η εμπειρία είναι αποφασιστική και αναντικατάστατη.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (8/11)

- Περαιτέρω αξίζει να αξιοποιηθεί για τον σκοπό μας η ανάγκη των παιδιών για δραστηριότητες και να κατευθυνθούν προς την επιθυμητή κατεύθυνση. Σαν παραδείγματα θα μπορούσαν να αναφερθούν: η φροντίδα των φυτών στο δωμάτιο ή στον σχολικό κήπο, ζώων σε ενυδρεία, το τάισμα πουλιών σε θέσεις σίτισης, επικουρική εργασία στην φροντίδα των προστατευτικών δασών κ.ά.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (9/11)

- Η ισχυρή τάση σχεδόν όλων των παιδιών για συλλογές μπορεί να κατευθυνθεί σε αντικείμενα της φύσης, όπου όμως πρέπει να απαγο-ρεύεται αυστηρά να καταστρέφονται ζωές.
- Τέτοια αντικείμενα συλλογής μπορεί να είναι: σπόροι και καρποί από άγρια φυτά, φύλλα δέν-δρων, κελύφη σαλιγκαριών και μυδιών, φτερά πουλιών, πέτρες, απολιθώματα κλπ.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (10/11)

- Κατά τα πρώτα έτη της στοιχειώδους εκπαίδευσης επιτυγχάνεται κατά απόλυτη προτεραιότητα ο ως άνω στόχος: Σεβασμός της ζωής.
- Στα επόμενα χρόνια και με τρόπο ανάλογο με την ηλικία μπορούν να θιγούν ορισμένοι επιμέρους τομείς της τεχνικο-υγειονομολογικής προστασίας του περιβάλλοντος, δηλ. σε πολύ απλοποιημένη μορφή (συν.)

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο (11/11)

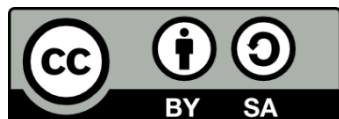
- (συν.) και κατά το δυνατόν σε διασύνδεση με πραγματικές εμπειρίες και πραγματικά βιώματα των παιδιών από την καθημερινή ζωή όπως:
 - ρύπανση υδάτων,
 - καθαρός αέρας,
 - απομάκρυνση σκουπιδιών (ρύπανση του τοπίου),
 - ηχοπροστασία κ.ά.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Περιβαλλοντική Πολιτική και Εκπαίδευση. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση II».
Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS440/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

